

СТАВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ДО РОЗВИТКУ БІРЖОВОГО ТОВАРНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

СУПРУН О.А.

*Студентка 5 курсу, економічний факультет, спеціальність
економіка підприємства*

*Національного університету біоресурсів і природокористування
України*

Товарний біржовий ринок один з сучасних напрямків руху економіки АПК. Впровадження біржової системи продукує ряд переваг для регулюючих органів та вигідних умов для учасників. Через сукупність різних причин біржі не можуть розвиватись в Україні за своєю істинною суттю. Пасивність людей, їх хибне уявлення про біржовий ринок є не останніми перешкодами його адекватного становлення.

Ключові слова. товарний біржовий ринок, інформаційне забезпечення, хеджер, спекулянт, брокер.

Вступ. АПК України сьогодні має ряд проблем, що потребують вирішення. Всім відомі недоліки збитків сільськогосподарських виробників через нерегулярні продажі, нестабільні ціни та інше. Вихід давно знайдений в розвинутих країнах світу – це біржовий товарний ринок. Але незрозуміло чому наша країна вже багато років не може впровадити цей механізм в свою економіку. І як не остання є причина пасивного ставлення продавців до цих аспектів. Окремі грані поведінки товаровиробників є ключовими основами при впровадженні біржового механізму, саме це, на нашу думку є актуальним, для швидшого руху біржових процесів.

Методика досліджень. Наукові та прикладні аспекти функціонування біржового товарного аграрного ринку знайшли відображення у ряді праць багатьох вчених. Розглянуті більшість питань розвитку біржового товарного ринку, але лише незначна увага приділяється професійній самосвідомості та економічній поведінці безпосередніх учасників цього ринку.

Метою даної статті є дослідження сучасного психологічного (інформаційного забезпечення, обізнаності) стану учасників біржового ринку (хедерів, спекулянтів, арбітражерів, інвесторів), визначення перешкод їх активної участі в біржовому процесі країни та пошук відповідних шляхів для забезпечення якісною інформацією та збільшення їх кількості на ринку. Для вирішення поставлених завдань використано систематизовану сукупність кроків.

Результати досліджень. Як апріорі, можна висловитись, що біржова торгівля є ефективним механізмом в економічних процесах суспільства. Але, через ряд причин цей об'єкт ринку не знаходить використання українськими

підприємцями та звичайними фізичними особами. Хоча точно визначено систему переваг і функцій, що надає біржа:

- концентрація попиту і пропозиції в єдиному місці;
- формування ринкових цін на основі кон'юктури ринку;
- регулювання оптового товарообігу на основі ринкових законів;
- зближення продавців і покупців в просторі і часі;
- мінімізація комерційного і фінансового ризиків;
- боротьба проти монополізму на товарному ринку;
- прискорення товарообігу з врахуванням світового розподілу праці;
- кваліфіковане посередництво між покупцями і продавцями;
- інформаційне забезпечення учасників товарних ринків. [1]

Поведінка такого суб'єкту, як учасники біржових торгів потребує детального розгляду.

Основними причинами відсутності біржового ринку в Україні є:

- відсутність належного законодавства та його нестабільність;
- проблеми в кліринговій системі, яка необхідна біржовому ринку для розвитку;
- високий рівень тіньової економіки, відсутність прозорості;
- відсутність якісної інформації про біржі країни та їх діяльність;
- необізнаність народу в суті системи біржової торгівлі;
- небажання кооперуватись малих фермерських господарств;
- хибне сприйняття суспільством теоретичних основ діяльності бірж.

Для вирішення таких проблем потрібно приділяти увагу навчання людей, доносити до них інформацію про такі організації, як біржа та мету їх функціонування. Знайти спосіб розкрити потенційним суб'єктам біржового ринку ефективність роботи біржі та результати які досягаються за відповідного використання біржового механізму.

Важливу роль у забезпеченні прозорості ринку та оперативності дій його суб'єктів має відігравати система інформаційного забезпечення. При чому на сучасному етапі його роль зростає не лише через необхідність достовірної інформації про ситуацію на вітчизняних ринках, а й у зв'язку з розвитком інших країн.

Система інформаційного забезпечення суб'єктів аграрного ринку України на сьогодні перебуває лише на етапі становлення. Розвивається мережа консультаційних фірм, дорадчих інституцій, частково інформаційний супровід здійснюють органи державної та місцевої влади, засоби масової інформації. Проте робити висновок, що на даному етапі усі зацікавлені суб'єкти ринку своєчасно отримують достовірну і вичерпну інформацію, зокрема щодо кон'юктури ринку, цінової ситуації, прогнозів розвитку галузей, наявності державних і галузевих програм підтримки - вочевидь, передчасно. З іншого боку, відсутність такої інформації, обумовлюючи

непрозорість ринку, призводить до неадекватної оцінки ситуації та відповідної поведінки ряду господарюючих суб'єктів, внаслідок чого їх діяльність, зокрема при окресленні подальших перспектив свого розвитку та розробці оперативних заходів, ґрунтується переважно на власній інтуїції. [4]

Як такий товарний сільськогосподарський біржовий ринок в Україні відсутній. Функціонування зосереджене на реєстрації експортних контрактів. Такий факт турбує науковців, державу інші організації які лише можуть говорити про біржу, але аж ніяк не виробників сільськогосподарської продукції. Які, як ніхто, потребують цього механізму. Саме вони мають думати про продаж своєї продукції, про страхування, мінімізацію ризиків та інше.

З історії розвитку біржової торгівлі США основними організаторами бірж ставали продавці пшениці, які шукали вирішення своїх проблем. Менталітет українського народу чомусь продукує лише безрезультатні чекання того, що хтось (державна наприклад) шукатиме шляхи вирішення їхніх проблем.

Ситуація склалась наступним чином: біржі створились людьми що хочуть заробити, а не тими хто насправді використовував би біржовий механізм за його істинним призначенням.

Стан мислення більшості зайнятих в сільському господарстві сьогодні поки що знаходиться ще в стадії відходження від розпаду ССРСР та приватизації. Період, коли більшість економічних процесів країни зводились до бурхливого розвитку торгівлі, що викликало недовіру до будь-якої посередницької діяльності. Сучасний рівень знань та сума інформації в фізичних осіб визначає біржову торгівлю, як дешевше купити та дорожче продати.

Реально вивчити всі процеси, що діють на біржовому ринку доволі складно, цьому потрібно навчатись починаючи з азів. Зрозуміло, що фермерам, напевно, не вистачає часу на економічну освіту. Хоча цю функцію можна перекласти на брокерів, які обслуговуватимуть сільськогосподарських виробників.

Постає нова проблема, наше суспільство чекає від брокерів ще одного посередника, що хоче заробити грошей на виробленій ними продукції. Не враховую, такого факту, що кооперація всіх малих виробників дасть можливість швидше реагувати на якісь зміни, даватиме можливість регулювати пропозицію, страхуватиме їх, захищатиме від різних ризиків.

Брокер – це посередник, який виступає як агент у стосунках між продавцем і покупцем. Брокери сприяють укладанню угод, не беручи участі в них ні своїм ім'ям, ні своїм капіталом. Вони вишуковують клієнтів, пропонуючи різні джерела надходження товарів, і не мають тривалих відносин ні з виробниками, ні зі споживачами. Брокери продають або купують товар за тією ціною, яку визначив клієнт. Це може бути тверда ціна

або ціна в заданих клієнтом межах, що зазначається в його дорученні-наказі брокеру на здійснення операції.

За надану послугу брокер одержує від свого клієнта комісійні (брокерська комісія або куртаж) у зумовлених розмірах. По суті, брокер сам (від свого імені) практично нічого не купує і не продає. Він лише зводить продавця (виробника або власника товару) з покупцем, або навпаки, в т.ч. через біржу. Тобто знаходить спочатку “один кінець” (наприклад продавця), а потім шукає “другий кінець” (покупця) і з’єднує їх. [2]

Саме таким є вірне тлумачення брокерської діяльності, але вітчизняні товаровиробники не зовсім обізнані в цій сфері.

Зрозуміло, що вихід - це потреба в часі і енергії для внесення якісних змін в мислення людей. Для розвитку товарного біржового ринку слід не тільки врахувати всі аспекти її діяльності (організаційний, економічний, юридичний), а й соціальний чи інформаційний. Можливо такий аспект є актуальним не для всіх країн. В Україні приблизно 20% державна власність інші 80% приватна, для об’єднання такого співвідношення підприємців потрібен переконуючий корпоративний інтерес. На жаль, він відсутній в напрямку бірж та їх розвитку в країні.

Прозора система відносин, висока культура, цивілізоване суспільство основні умови динаміки української економіки, як біржового товарного ринку так і інших потрібних країні процесів.

Спрямувати людей, переконати їх в перевагах товарного біржового ринку, окреслити результати використання ними цього механізму, надати основну інформацію про товарний біржовий ринок. Такими є напрямки розвитку в країні.

Слід зазначити, що в своєму інтерв’ю, директор Аграрної біржі зазначив: “В текущем году нам предстоит хорошо поработать для того, чтобы максимально широко и качественно информировать людей о биржевой торговле. Для этого мы будем сотрудничать со всеми профильными средствами массовой информации, чтобы как можно больше участников рынка получали необходимую информацию из первоисточника.

Люди должны понимать, что биржа – это не казино, как это разрекламировано некоторыми компаниями. Деньги на бирже не выигрывают, а зарабатывают, как и в любом бизнесе, с помощью знаний и опыта. Относительно аграрного рынка – путем заключения сделок по приемлемым рыночным ценам, снижения рисков невыполнения сделок контрагентами и транзакционных затрат по их поиску и на логистику.

Для популяризации биржевой торговли будет проведено большое количество образовательных семинаров. Конечно же, эти мероприятия будут бесплатными, ведь это очень важно для аграриев - людей, которые знают цену каждой копейке. Видеоматериалы с наиболее интересных семинаров мы предоставим для просмотра тем, кто не смог принять в них участие. Все, кто

захотят услышать новое слово о биржевой торговле на товарном рынке, получат эту возможность.

Также будет проведена интенсивная информационная работа в областях. На базе наших региональных отделений мы проведем цикл образовательных мероприятий. Мы желаем, чтобы каждый аграрий знал о возможности биржевой торговли.

Важно, что сельхозпроизводители как продавали товары посредством прямых договоров, так могут и дальше это делать. А биржа станет для аграриев еще одним, дополнительным инструментом реализации сельхозпродукции.” [3]

Отже, основні кроки в напрямку інформування та залучення суб'єктів біржового ринку починають здійснюватись. Лишається сподіватись, що позитивні зрушення настануть найближчим часом і українське суспільство розпочне бурхливий економічний розвиток.

Висновок. Таким чином, наявність та доступ до інформаційних джерел забезпечує транспарентність ринку, сприяє розвитку товарного біржового ринку та утвердженню цивілізованих економічних відносин.